

Poština
pavšallrana.

Uredništvo
in
upravništvo
Ista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Štev. 31

V Ljubljani, 7. novembra 1921.

Leto I.

AVTONOMIST

Celoletna na-
ročnina 120 K,
mesečna 10 „
Posamezne
številk se ra-
čunijo po 2 K.
Inserati
se računajo:
pol str. 1000 K,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 1 K.

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj. ::

Najnovejše.

Orožne vaje bodo odpovedane.

Zagreb, 6. novembra. Ministrski svet bo v najkrajšem času sklenil od-

poved orožnih vaj. Vpoklicani bodo poslani domov.

Odgovor vojnega ministra.

Zagreb, 6. novembra. Deputaciji poslancev Jugoslovanskega kluba, ki je posredovala pri vojnem ministru zaradi orožnih vaj, je odgovoril vojni minister

general Žečevič, da je ta vpoklic le poskusna mobilizacija. Ta odgovor vzbuja v vseh krogih živahno veselost.

Angleški pritisk.

Zagreb, 6. novembra. V soboto je sprejel Pašič angleškega poslanika Junga v avdijenci. Angleški poslanik je „vprašal“ Pašiča, kako in kaj je z Albanijo in kaj on tam namerava. „Vprašanje“ angleškega poslanika je bilo tako energično, da ga je razumel tudi Pašič, ki sicer ne razume rad tujih jezikov. Vsled energičnega angleškega nastopa je Pašič takoj jako pomirjevalno odgovoril. Nastop angleškega poslanika spravljajo belgrajski politični krogi v zvezo z zaščito velikih angleških gospodarskih interesov v Albaniji, o katerih so pisali tuji in naši listi že pred tedni

in so bili znani vsi javnosti, samo naši vladi očitvidno ne, sicer se ne bi bila spuščala v albansko afero, predno ni napravila potrebnih diplomatskih korakov na pristojnem mestu. Vsled diplomatskega poraza naše vlade belgrajski politični svet ni toliko ogorčen nad Angleži kakor nad nesposobnostjo naše vlade, ki je stvar pritirala do takega rezultata. Splošna sodba je, da bi morala vlada vsled svojega velikega diplomatskega poraza odstopiti, prevladuje pa umenje, da ne bo odstopila, ker je — parlamentarna.

Naše zahteve glede Madžarske odbite.

Zagreb, 6. novembra. Kakor se pogloma doznava, je velika antanta odbila vse zahteve naše vlade z ozirom na Madžarsko, izzemši zahtevo po razstoličenju Habsburžanov. Zahtevo po odškodnini je velika antanta odbila in stroške „orožnih vaj“ bo morala trpeti naša država sama. Ravno tako je odbila zahtevo po zastopstvu v komisiji za razorožitev Madžarske, ker nam hoče dovoliti velika antanta le enega zastopnika med strokovnjaki, in ne v komisiji sami. Odklonjena je tudi naša zahteva po garancijah za izvedbo trianonske mirovne pogodbe. Kakor se govori, je nameravala naša vlada zasesti Pečuj in dohodki tamošnjega premogovnika naj bi služili obenem v kritje naših vojnih stroškov. Naša vlada pa ni pomislila, da imajo na pečujemskem rudniku Angleži že velike interese in da ni niti misliti na to,

da bi ta rudnik kedaj izpustili izpod svoje kontrole zaradi svojega trgovskega brodovja na Donavi. Ravno tako je splošno znano, kako zelo je angažiran v madžarskih državnih in privatnih podjetjih francoski velekapital in da francoska vlada nikakor ne bo privolila, da se ti interesi ogrožajo od katerekoli strani. Vse te okolnosti je naš vlada prezrla. Odgovornost za nepremišljene vladne korake splošno pripisujejo demokratom, ki bi bili radi svoje neuspehe v notranji politiki pokrili z uspehi zunaj in tako se da tolmačiti tudi energičen nastop demokratskega časopisja po celi državi za vojno, dočim so bili radikalski listi znatno umerjenejši. Radikalci se danes silno rogajo demokratom, češ, kako jih je Pašič enkrat spravil v zagato in v blamažo.

Angleško-irski spor.

Dunaj, 6. novembra. Pogajanja, katera je vodil voditelj Ircev De Valera z angleškim ministrskim predsednikom Lloydom Georgejem, so zastala na vprašanju popolne neodvisnosti irske države. Irski voditelji hočejo samostojno republiko in nočejo priznati z Anglijo nobene zveze več, tudi angleškega kralja nočejo priznati kot svojega. Pretekli teden je imel Lloyd George v angleškem parlamentu velik govor, v katerem je naglašal, da angleška vlada ni

kakor ne more pristati na zahteve Ircev. Če bi bila Irska neodvisna država s pravico sklepanja mednarodnih pogodb s komurkoli, bi bila vsa zapadna angleška obala izpostavljena v slučaju vojske sovražnim napadom. Lloyd George je zapretil, da se bo Anglija borila proti Irceem do zadnjega moža, ako v tem vprašanju ne popuste. Istotako se pa tudi Irce pripravljajo z mrzlično naglico na nove boje.

Dnevne vesti.

Odziv na vpoklic na orožne vaje. Včeraj so se zglasili v nekdanji belgijski vojašnici vpoklicanci dveh letnikov. Odziv je bil vrlo ugoden. Že zgoadj zjutraj so se javili prvi vpoklicanci v velikem številu in njihove vrste so se množile s prihodom vsakega vlaka. V težkih nahrbtnikih in kovčegih so prinesli s seboj obuvale, obleke in hrano, kakor je bilo v vpoklicani naredbi javljeno. Običajnega kričanja in razgrajanja ni bilo nikjer in v najbližji okolici vojašnice kakor tudi v celem mestu je vladal uzoren red. Izborna disciplina vpoklicancev je napravila povsod najboljši utis.

Draginja. Veliko skrbi povzroča vsem družinam stalno naraščajoča draginja. Cene živil so poskočile v zadnjih dneh za okroglo 30 odstotkov, cene obleke in industrijskega blaga sploh pa še za več. Mnogi trgovci so zaradi govoric,

ki so se širile zadnje dni, začeli blago zadrževati in strahu oziroma upanju, da bodo cene šle še znatno navzgor in da se bodo vrnili časi izza svetovne vojne. Vzrokov draginje ni iskati v pomanjkanju blaga — blaga je dovolj na razpolago — pač pa v padu cene našega denarja in deloma špekulaciji. Na padec denarne vrednosti nimajo male organizacije in lokalne oblasti nobenega vpliva, pač pa morejo znatno omejiti špekulacijo z blagom s pametno občinsko in združno politiko.

Na pismeno vprašanje, podpisano s „censor“, odgovarjamo, da o mobilizaciji ni mogoče pisati, ker še ni proglašena. Vpoklicani gredo le na orožne vaje.

Prihodno vojsko bo napovedal dr. Žerjav Angležem, ker ne moremo do njih.

Trenotni notranji politični položaj.

Belgrad, 3. novembra.

Političen položaj v naši državi je povsem nejasen. Sedanji vladni sistem hiti h koncu. Vendar pravijo dobri proroki političnega vremena na Balkanu, da bo sedanja vlada ostala še nekaj časa na krmilu, čeprav se v Belgradu demokrati in radikalci že lasajo in sujejo med seboj, da bolj ne morejo. Radikalci vidijo, da v sedanji koaliciji z demokrati škodujejo sebi najbolj. Vendar ne morejo za enkrat narazen. Nove volitve so nemogoče, dokler ni gotov nov volilni red; treba pa je, da nov volilni red pride najprej v takozvani „zakonodajni odbor“, kakor to določa sedanja ustava. Načrt novega volilnega zakona je ministrskemu svetu že predložil notranji minister Pribičević. Ta načrt predvideva tudi mandate za največje ostanke glasov, čeprav isti ne bi dosegli takozvanega količnika. Tako bi bili n. pr. slovenski „demokrati“ zaščiteni za svoje tri mandate v Sloveniji. Toda Pribičevićev volilni načrt je naletel na odpor in to pri radikalcih, pa tudi pri samostojnih kmetih. Sedaj izdeluje še en tak načrt radikalec, minister Trifkovič. Kako se bodo složili gospodje, se seveda še ne ve. Sedanja vladna koalicija pa tudi ne more narazen, dokler ne bo sprejet proračun, s katerim imajo velike težave. Finance stoji slabo. Sedanji finančni minister Kumanudi je izgubil zaupanje i pri radikalcih i pri — demokratih, čeprav je demokrat. V Belgradu se čuje govoriti, da je prevelik poštenjakar in da bi bil boljši takšen finančni minister, ki bi znal „zaraditi“, ker bi pri tem tudi država boljše odrezala. Demokrati kandidirajo baje za finančnega ministra — Voja Marinkoviča, ki se baje zastopi na državne finance.

Tako se utegne ta sistem zrušiti sam od sebe. „Hrvaški blok“ (Radič, Zajedničarji in Frankovci) tudi sedaj ne gre v parlament, če bi začasno že drugega doseči ne mogel. Na dnevnem redu je vprašanje revizije ustave. Zahtevajo: Protičevovo krilo v radikalni stranki, zemljeradniki, „hrvaški blok“ in Jugoslovanski klub (SLS). V koliko bo Protič uspel, se ne ve, res pa je, da radikalci med ljudstvom v Srbiji gube in da pridobivajo zemljeradniki, na čelu jim Miha Avramovič. Politični krogi sodijo, da bo pri novih volitvah zemljeradniška stranka dobila najmanj 100 mandatov. S tem bi se znatno približali nekako kmetiški vladi, ako bo vsaj v bodočnosti mogoče skupno delo med srbskimi zemljeradniki, hrvaško seljačko stranko (Radičevci) in slovensko ljudsko stranko. Ni izključeno, da bi se takšna vlada mogla tudi državno-politično sporazumeti z zemljeradniško stranko v Bolgariji, ki

je danes tam na vladi in ki je naklonjena veliki Jugoslaviji (SHSB).

Na novih volitvah so sedaj interesirane sledeče stranke: radikalci (čimprej tem bolje) zemljeradniki, „hrvaški blok“ in „jugoslovanski klub“. Vsi ti morejo le pridobiti. Demokrati bodo najbrže pri novih volitvah trpeli. Zato propagira Sv. Pribičević novo koalicijo brez radikalov in sicer: demokrati, socialni demokrati in „Jugoslovanski klub“. Glede socialnih demokratov so „demokratski“ krogi tega mnenja, da bi bila Divac in dr. Korun za takšno kombinacijo, med tem, ko bi Etbin Kristan najbrže ne bil. Mnenje „Jugoslovanskega kluba“ ni znano; najbrže pa tej misli ne bi bil naklonjen brez pristanka na takojšnjo revizijo ustave. Velik del radikalec se že nagiba na Protičevovo stran, priznava potrebo revizije ustave, vendar želi, da se zadeva še nekoliko odloži, ker je radikalna stranka pravkar tako vneto sodelovala pri sedanji centralistični ustavi. Vendar vstraja Protič na svoji revizijski zahtevi in bo radikalni klub sedaj, ko pride zopet v parlament, gnal ali v razkol ali pa dosegel popolno odcepitev radikalec od demokratov.

Pa bodi že tako ali tako: bližamo se naglo novim državnim volitvam in z njimi vred k reviziji ustave in toraj k novim ustavnim bojem. Pri tem bo treba imeti pred očmi ne le sporazum med plemeni, temveč tudi socialne reforme, ki so tako zelo potrebne za delovno ljudstvo. Pod sedanjim, izrazito kapitalističnim sistemom trpi najbolj produktivno delovno ljudstvo (kmet in delavec). Socialne razmere so postale že neznesne. Popraviti in zboljšati jih ni mogoče na sedanjem temelju, temveč je treba socialno zlo odstraniti pri korenini. Treba iti za tem, da bodo v vladi zastopani predvsem interesi kmetiškega in delavskega ljudstva. Sedanji vladni sistem je izrazito „buržujski“ in zato je naivno misliti, da bi se mogle doseči resnične socialne reforme v gospodarskem življenju od ljudi, ki imajo zgolj kapitalistične interese.

V ministrstvu konstituante (Trifkovič) se pripravlja razdelitev države v „oblasti“, kakor to predvideva sedanja ustava. Na vrsto pride najprej Slovenija. Vendar v radikalnih krogih prevladuje mnenje, da bi Slovenija ostala cela, kakršna je. Demokrati delitev seve forsirajo. Nedavno se je tu mudil bivši senatni predsednik na Dunaju, g. Miroslav Ploj, ki se poteguje za mesto velikega župana v Mariboru.

Pozdravlja

F. H.

Habsburgovci, centralizem in mi.

Ob zadnjem poizkusu Karla Habsburga vrniti se na prestol in s tem započeti delo za obnovo stare Avstro-ogrške monarhije, se je pokazalo, kako se nekateri posamezni ljudje kar ne morejo uživet v nove državne razmere. Tako je na pr. prav mnogo ljudi na Dunaju še danes prepričanih, da se morejo slabe in drage življenjske prilike v Nemški Avstriji odpraviti čez noč, ako bi se v starem Schönbrunu naselil zopet — cesar. Tudi na Madžarskem takšnih ljudi ne manjka. Najbrže jih je najti povsod v krajih, ki so nekdanj spadali pod območje črnorumenih meja. Tudi pri nas bi se najbrže takšni ljudje še našli — če bi po njih povpraševali. Ti ljudje ne morejo zapopasti, da se sedanjih velikih trdot življenja ne da omiliti in izboljšati z nikakšnim kraljem in cesarjem, pa naj bodo tudi iz rodbine Habsburgov. Kar je

umrlo je mrtvo — enkrat za vedno! Pretekli časi se ne vračajo, mrlič se ne oživljajo zopet k življenju... Novo življenje zahteva biti čisto novo. To so stare, že tisočkrat izprobane reči.

Vkljub temu pa se najde tu ali tam človek, ki se ne more ločiti od preteklosti. Ti ljudje ne vedo, da se s tem omejujejo na vegetiranje ob spominih. Odpor takšnih ljudi povečavajo tudi že povojne prilike, vse težave in trdote življenja, ki na razvalinah starih, velikih, mogočnih državnih zgradb išče novih potov in smeri.

Kar se naše države, pravzaprav naše ožje, slovenske domovine tiče, moramo odkrito reči, da utrjuje takšne ljudi — ki pa so po vsej priliki zelo maloštevilni — v njihovi brezupni tremi sedanji centralistični in absolutistični sistem v državi. Ljudje so videli pasti mo-

gočno politično zgradbo, Avstroogrsko monarhijo. Ta zgradba je bila **človeško delo**. Vsako človeško delo pa je zasojeno smrti. Sedaj vidijo, kako tajne centralistične sile hočejo na enak način porušiti **narod. Narod pa ni iznajdba človeškega duha in dela**, narod je plod vse-mogočne, samovoljne, od ljudi neodvisne **narave**. Zato se noben narod na svetu ne more iztrebiti, ne umetno ne s silo. Dokler žive posamezni člani naroda, je to nemogoče. Samo ena pot more voditi do iztrebljenja: ta, da se vsakega posameznega člana kakšnega naroda ubije in tako iztrebi neljubi rod. —

V Jugoslaviji smo trije narodi: Srbi, Hrvati in mi Slovenci. Jugoslovanskega naroda še ni — ta pojem je vsaj danes še zgolj političen. Smo brezpogojno za državo, ki naj veže tri bratske narode v eno državo. Smo toraj za politično državno edinstvo. **Tisti, ki bi hoteli to edinstvo negirati, so na napačni poti**. Oni pozabljajo, da je ni moči na svetu, najmanj pa v rodbini Habsburg, ki bi mogla zopet vzpostaviti do ta! porušeno avstrijsko državo. Vzemimo primer, da bi se sedanje nasledstvene države v Srednji Evropi čez noč zopet podrle. Kaj bi nastalo potem? Bogve kaj; mirno pa lahko rečemo: Stara avstro-ogrška monarhija ali država **čisto gotovo ne!**

Napačno je tedaj, če centralistično časopisje neprestano zmerja z „avstrijantanti“ ljudi, ki so s **sedanjim vladnim in ustavnim sistemom** nezadovoljni in ga obsojajo. Pri nas vsaj nimamo nikakih „avstrijantov“, od pametnih ljudi nikogar, ki bi verjel, da se more še kdaj vrniti stara država s starimi razmerami. Mogoče je, da imamo tu ali pa tam še kakšnega **habsburgovca**. To niso pametni ljudje. Naj gredo torej za Karlom Habsburgom.

Da se habsburgovcem ali njihovim agentom izmaknejo tla pod nogami **zato zahtevamo boljše notranje razmere v tej rovi državi!** Po našem najboljšem prepričanju je zato potrebna **avtonomistična ureditev države na znotraj!** Federalizem ni prav mogoč, ker recimo niti na Hrvatskem oziroma v Slavoniji, kaj pa

še v Bosni in Hercegovini ni mogoča tako ostra teritorialna delitev med Hrvatimi in Srbi, kakor je mogoča na pr. od delitev Slovencev od Hrvatov. Zato smatramo, da je naš program tista zlata srednja pot, ki vodi do rešitve. Centralizem je ne more dati, pa tudi strogi federalizem ne, temveč zgolj avtonomija. Mi ne moremo iti za tem, da se komaj pod eno državno streho zedinjeni Srbi, Hrvati in Slovenci **zopet razidejo, temveč le za tem, da se medsebojno sporazumejo**. Tu pa more biti načelno merilo zopet le eno: **enakopravnost vseh plemen v državi in končno tudi socialna enakopravnost med ljudmi v isti državi**.

Moti se, kdor misli, da hočemo mi razdirati, kar so ustvarili neodvratni zgodovinski trenotki. Mi vabimo pod svoj krov **le one**, ki so s sedanjim stanjem v državi nezadovoljni in prepričani, da se s intenzivnim delom to stanje dá izboljšati **v tej državi**. Mi se bojujemo za enakopravnost med plemeni, zato, da se more vsako pleme vladati samo po svoji volji na svoji domači zemlji; bojujemo se za versko strpnost med pripadniki različnih cerkv; končno se bojujemo za socialno-gospodarske pravice vsega delovnega ljudstva, zavedajoči se, da sta kmetiški in delavski stan prava in resnična nosilca človeške družbe.

Zato pravimo, da je na napačni poti, kdor pričakuje zboljšanja trdih življenjskih pogojev od tega cesarja ali onega kralja. V zmoti je, ki misli, da se bodo še kdaj povrnili časi stare Avstrije. To že sociološko ni mogoče, pa če bi bilo politično mogoče. Zgolj za tem moramo iti, da se ohranimo pri življenju kot slovenski narod vsepovsod in da si bomo na svojih lastnih rodnih tleh sami mogli „voliti vero in postave“ po svoji lastni razumnosti in lastnih potrebah.

V tem in tako je podana smernica **realni slovenski politiki** v Jugoslaviji, ki bodi slovenski in zato socialna.

Slovenci smo kmetiško in delavsko ljudstvo, tako ob Kolpi, v Slovenskih Goricah in ob morju in onostran Karavank. Šele ker smo Slovenci, pa smo tudi Jugoslovani.

Druga točka govori o nevdržnem sedanjem vladnem sistemu in pravi, „da ne vlada več ne okrnjeni parlament (brez komunistov), ne zakonodajni odbor, ne okrnjena vlada, ampak edinole ministristvo notranjih zadev (Svetozar Pribičević).“

Tretja točka proglašja „hrvatski blok“ kot tvorbo celokupne politične in kulturne akcije hrvatskega naroda in kot izraz jasne volje hrvatskega naroda.“

Četrta točka pravi, da je edini sigurni korak za trajen in pravičen sporazum hrvatskega naroda z njegovimi srbskimi in slovenskimi brati sestane vseh poslancev iz ozemlja Hrvatske, Slavonije in Dalmacije v hrvatskem saboru (deželnem zboru).

V svojem govoru pa je Radič še dodal: „Hrvatski narod želi rešiti svoje hrvatsko vprašanje v sporazumu s srbskim narodom, in sicer v onih državnih mejah, ki so priznane po mednarodnih pogodbah. V toliko je hrvatsko vprašanje še vedno naše notranje, domače vprašanje. Če pa hočejo nadaljevati z današnjim centralizmom, utegne dobiti hrvatsko vprašanje vnanjopolitičen značaj, in jaz ne vem, če bo to v korist i Srbov i Hrvatov.“

Ti sklepi so važni in nam odkrivajo globok pogled v sedanjo politiko hrvatskih opozicijskih strank.

Radič trdi, da je pripravljen za **sporazum** med Hrvatimi in Srbi. Centralisti pa pravijo, da je bedasto govoriti o kakem sporazumu, ker smo Srbi in Hrvati in Slovenci **en narod**, kjer o „sporazumu“ ne more biti govora, ker sam s seboj se vendar ne morem sporazumeti! Radič pa pravi, da Srbi, Hrvati in Slovenci nišo en enoten narod, ampak da so to le trije bratje in med brati je sporazum mogoč.

Važno vprašanje je, kdo naj sklepa sporazum. Na to vprašanje odgovarja Radič čisto določno: Izvoljeni poslanci Hrvatske, Slavonije in Dalmacije naj se zbere v hrvatskem deželnem zboru. Ti naj sklepajo sporazum v imenu hrvatskega naroda. Toda s kom? Kdo naj zastopa Srbe in Slovence? Na to vprašanje Radič ne odgovarja direktno; logično pa se da zaključiti, da istotako z izvoljenimi poslanci na ozemlju Srbije oziroma Slovenije.

Zahteva po sporazumu, katerega naj sklepajo izvoljeni poslanci in zahteva

po sklicanju deželnih zborov je silno dalekosežna. V tej zahtevi ni izraženo nič več in nič manj, kakor da naj vse, kar se je dogodilo po prevratu l. 1918., kratkoma izbrisemo! Radič ne priznava veljavnosti akta od l. decembra l. 1918., v katerem je izrečeno na slovesen način ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo (ker so to ujedinenje sklenili **neizvoljeni** poslanci?), ampak zahteva popolnoma nova pogajanja **glede načina** ujedinenja.

Radič **priznava princip ujedinenja** v toliko, da naj tvorijo **Srbi, Hrvati in Slovenci eno državo** na ozemlju, ki nam je priznan po mednarodnih pogodbah kot naše. **Ne odobrava pa načina, kako se je ta princip izvedel**. Da bo stvar tudi manj poučenim našim bralcem jasna, nam bodi dovoljen primer: Trije bratje, ki imajo vsak nekaj premoženja, sklenejo zgraditi si hišo. Njihov sklep je tu, ni pa tukaj še hiše. Predno si bodo postavili hišo, se morajo natanko dogovoriti o podrobnostih, na pr. ali bodo stanovali vsi skupno v enem stanovanju ali pa vsak v svojem, koliko bo vsak k skupni zgradbi prispeval: ali vsi enako, ali pa eden več in drugi manj. Sklep, sezidati si hišo, je **principijalen** sklep, dogovori glede stroškov itd. pa obsegajo **način izvedbe** principijelnega sklepa. Radič torej pravi, da je tudi on za skupno hišo in za skupno državo, v kateri naj prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci, ne strinja se pa s tem, da bi v skupni hiši gospodaril samo eden nad vsemi, ampak zahteva **najprej sporazum glede zidave skupne hiše in njene uporabe in plačevanja stroškov**.

Kdor je zasledoval zgodovino naše-ga ujedinenja s potrebnim mirom, mora priznati, da so se zgodile velike napake. Prvotno narodno navdušenje te napake pač dela razumljive, a jih ne opravičuje. **Za princip skupnega sožitja Srbov, Hrvatov, Slovencev in** (da se bodo centralisti jezili) **recimo še Bolgarov v eni državni skupnosti smo vsi brez razlike. Ne soglašamo pa z načinom ujedinevanja, ki je bil prenačilen**. Niti dva trgovca, ki skleneta ustanoviti skupno firmo, se ne zedinita čez noč glede pogojev in ravno tako se ne da združevati držav na vrat na nos brez dolgih priprav. Naša sedanja uprava nam dokazuje, da so imeli prav oni, ki so prerokovali velikega upravnega „mačka“ kot posledico neopravičene in nerazumljive naglice, in kakor vse kaže, bo treba v kratkem vse centraliziranje temeljito revidirati.

Zborovanje hrvatskega bloka.

Koncem preteklega meseca se je vršilo v Zagrebu zborovanje takozvanega „hrvatskega bloka“. To je skupina političnih strank na Hrvatskem, v kateri imajo vodilno besedo Radič in njegovi pristaši. V skupini niso zastopani demokratije in „hrvatska pučka stranka“ (hrvatska SLS), vendar zadnja je sicer Radičevi politiki nasprotna, toda demokratije so še hujši nasprotniki bloka.

Če smemo verjeti poročilom hrvatskih listov, so zastopali udeležniki zborovanja nad 300 tisoč volilnih glasov, kar pomeni ogromno večino hrvatskega ljudstva in vsled tega ne smemo prezreti zaključkov, ki jih je zbor sprejel. Zborovanja so se udeležili tudi nekateri zastopniki muslimanov iz Bosne, kot zastopnik Stojana M. Protiča pa urednik Protičevega lista „Radikal“ g. dr. Momčilo Ivanič.

Vse, kar se je sklepalo in govorilo na zborovanju, je ostalo spočetka tajno.

Šele v zadnjem času se je skrivnostna zavesa nekoliko dvignila, tako da so mogli listi objaviti glavno vsebino sprejetih sklepov.

Resolucija, ki jo skupščina enoglasno sprejela, obsega 4 točke.

Prva točka ugotavlja, da je z „odločbo hrvatskega državnega zbora od 29. oktobra l. 1918. in z rezultatom glasovanja od 28. novembra l. 1920. na ozemlju Hrvatske, Slavonije in Dalmacije kakor tudi na podlagi poznejših sklepov hrvatske republikanske kmečke stranke (Radičeve stranke) končnoveljavno uničeno vsako pravo habsburško-lotrinske dinastije na hrvatski prestol“ in izraža upanje, „da belgrajska vlada ne bo preprečila sestanka na Hrvatskem, v Slavoniji in v Dalmaciji izvoljenih poslancev, na katerem bi oni kot hrvatski deželni zbor tudi formalno proglasili odstavev Habsburžanov s hrvatskega prestola.“

Pokrajinski namestnik, mož na svojem mestu, je ukazal poklicati gospoda policijskega direktorja. Moža sta po daljšem posvetovanju sklenila, da ne bi bilo odveč tuptatam, zlasti pa ob viaduktih, mostovih in podobnih geografskih položajih postaviti straže. Vojaški poveljnik, po kranjsko rečeno gospod general, je bil telefonično naprošen, da to izvrši. Vojak cel, je izvršil svojo nalogo brezhibno... Ko se je zvečerilo, so bili vojaki že na potrebnih mestih, brez šuma in krika. Na to je gospod pokrajinski guverner ukazal poklicati še načelnika železnice. Bilo je že pozno v noč, ko je začel ta gospod načelnik kolovratiti po temnih ulicah v mesto. Bil je spočetka slabe volje, toda izgubil jo je takoj, ko je bil v vladni palači prijazno sprejet in mu je bila zaupno razodeta velika državna skrivnost gospoda ministra iz centrale...

Vrnivši se domov, pa ni našel nikoli nikjer mirnega kotička. Koprnel je, da bi ob tej izredni priliki učinil nekaj posebnega, velikega, skratka takšnega, da bi mu takoj padlo tudi primerno odlikovanje na junaška prsa... Kar sam ni

„Brezdomovinski kvaražugoni.“

Tako se glasi najnovejša vizitka, katero nam je poklonilo centralistično „Jutro“. Priznavamo, da dela ta najnovejši poklon od centralistične strani cenjeni tvrdki vso čast. Oprema je lična in fina in moremo tvrdko le najbolje priporočati. „Brezdomovinskemu kvaražugonu“ smo nakazali brezplačno stanovanje v isti sobi, kjer v bratski slogi žive že „prevratni elementi“, „klerikalci“, rdeči jezuitje“ in kar je še ostalih poštenjakov današnje dobe. Upamo, da se tudi „kvaražugon“ ne bo z nikomur kregal, ampak da bo pokazal vso dobro vzgojo svojih starišev.

Ker je pa že beseda o „kvaražugo-

nih“, naj jih navedemo še mi nekaj, in sicer zaenkrat ne iz Slovenije, ampak iz Srbije.

Prvi „kvaražugon“ je Stojan M. Protič. Nekdaj je bil predsednik vlade, sedaj je le še „državni svetnik“ in poslanec, pa ne tako dober kot je n. pr. dr. Žerjav. Ta človek je velik sovražnik militarizma in je enkrat prav trdo prijel razne gospe generale za rogove. V zadnjem času se je celo predrznil izreči veliko nesramnost, da je mobilizacija odveč in nepotrebna. Vsled tega izreka ga bodo „kvaražugoni“ izvolili za svojega častnega člana in ponudili mu bodo poleg njegovega državnozbornskega mandata

LISTEK.

O državnih uradnih itd. ... „tajnostih“

(Zgodba, prevedena iz ruščine v l. 1907.)

Godilo se je tako-le:

Pokrajinski namestnik, guverner, mandarin, ne vem več, kako titulirajo v tisti jutrovi deželi dostojanstvo najvišjega uradnika v deželi, pokrajini, sandžaku, satrapiji, županiji ali kakorkoli se že imenuje določen kos države — skratka, ta najvišji uradnik je nekega jesenskega dne prejel pismo. Pismo je bilo od samega ministra za notranje zadeve, v katerem poroča mogočni gospod, da je **privatno zvedel**, taintadan se namerava kralj vrniti s potovanja po inozemstvu v domačo rezidenco. Gospod minister naroča toraj pokrajinskemu namestniku, naj ta dogodek začasno ostane tajen, vendar pa naj kljub temu poskrbi za varnost, mir in red v svojem okolišju, posebno pa naj pazi na dvorni vlak; kadar pa leta pride, naj pozdravi suverena kakor se spodobi... itd.

našel pripravne „ideje“, je poklical svojega prijatelja, kateremu je „strogo zaupno“ državno tajnost zaupal proti „častni besedi“. Možakarja sta na to ugibala to in ono, naposled pa poklicala na posvet še eno možakarico. V treh so uganili, da ne bi bilo slabo poklicati v službo kakšnega spretnega strojevodjo, ki bo vlak spremljal do prestolice za slučaj, če se službujočemu strojevodji pripeti karkoli, na pr. taka ali takšna nesreča... Sicer pa so si vsi trije dali zopet roke in običajno „častno besedo“, da ostane zadeva tajna.

Določeni strojevodja je že davno trdo spal, ko so ga zbudili. Stanuje daleč zunaj v predmestju. Ker pa hodijo železničarji najraje po železni progi, mesto po cesti, kakor navadni ljudje, konji in avtomobili, jo je udaril kar po železniški progi za hišami. Toda tam je zadel na patroljo, ki mu je namero energično prepovedala, kateri dogodljajček pa ga je smešno osupnil. To in v nevolja, da ga sredi noči nenadoma kličejo v službo, ga je napotilo do premišljevanja. Nekaj je bil slišal, da bo zopet vojna, vendar resno v to ni mogel verjeti. Tako je korakal s težko, sklonjeno glavo

v mrzlo jutro. Pred kolodvorom je v megli stal časopisni kolporter in razkričaval list, ki je izhajal v pondeljek in vsak dan, kakor je to v navadi v jutrovihih deželah. Tisti časopis je živel največ od škandalov in prosvetne uprave v tisti državi. Mirne pasante je napadal na cestnih vogalih, v lažeh je dosegel umetnarske rekorde in je delal iz ljudi, kar jih je pomoril, klobase, prave kranjske klobase, kakor so jih svoje dni izdelovali med Trzinom in Kamnikom. Strojvodja je poznal prodajalca, ker je bil sosedov sin, zato je kupil list — „da se ne zameri.“ Na peronu je pri luči pogledal v list, ga nato vtaknil v žep, službeno čepico pa pod pazduho in je tako lepo pripravljen vstopil v šefovo pisarno.

„Ukazal sem Vas klicati,“ mu je povedal šef „ker morate z vlakom, ki pride... Če postane Vašemu tovarišu za kotlom slabo ali pa se mu utegne pripetiti karkoli, boste Vi na mestu... Današnja Vaša služba je izredno važna, pazite toraj! Izbral sem Vas, ker ste najbolj inteligenten med svojimi tovariši.“

še enega izmed izpraznjenih komunističnih mandatov.

Drugi „kvaražugon“ je dr. Momčilo Ivanič. On je poslanec in glavni urednik lista „Radikal“. O tem listu bo „Slov. Narod“ zapisal v eni bodočih števil, da je „najstrupenejši belgrajski list itd. Torej tega g. Momčila Ivaniča je zaneslo tudi na zborovanje hrvatskega bloka v Zagrebu. Tam je govoril takole: „Vidim, da Hrvatje ne sovražijo srbskega ljudstva, ampak da mnogo trpe pod nasiljem sedanje belgrajske vlade. Toda ne mislite, da je pri nas v Srbiji bolje. Vi Hrvatje imate vsaj šolane in sposobne uradnike, dočim postavljate v Srbiji minister Pribičević za „policijske pisare“ (uradnike okrajnih glavarstev) ljudi brez izobrazbe in brez poštenja. V Srbiji so uradniki, ki niso dobili službe na podlagi šolskih spričeval, ampak na temelju izkaznice, da so člani demokratske stranke. „Policijski pisar“ v Caribrodu (na bolgarski meji) je priznal, da je l. 1913. služil kot bolgarski vohun, neki drugi „policijski pisar“ je bil „običan pandur“ (navaden brič). Žandarji vrše tudi pri nas v Srbiji razna nasilja in pred nekaj dnevi je imel ž njimi opraviti tudi moj brat, ki je pravnik v Belgradu. Toda že se dviga srbsko ljudstvo proti tej tiraniji. Potoval sem po Sremu, Bački in Banatu a povsod sem našel maso nezadovoljnih. Nezadovoljneže smo našli tudi v Nišu in Kragujevcu in po drugih krajih Srbije, kjer vse vre proti današnji vladi. Prepričan sem, da bo tej vladi kmalu odzvonilo in da bodo prišli drugi ljudje, ki res izražajo voljo ljudstva.“

Ali ni dr. Ivanič „kvaražugon“ prve vrste?

Da nam ne bodo mogli očitati „frakarstva“, češ da se bavimo samo s poslanci, ministri in doktorji, hočemo predstaviti našim bralcem še enega „kvara-

žugona“ iz ljudstva, ki se je oglašil v belgrajski „Epohi“ kot dopisnik iz Bajine Bašte (vas na srbsko-bosanski meji). Ker je ta človek „iz naroda“, se je zaletel v ministrstvo za narodno zdravje na sledeči način: „V interesu narodnega zdravja je treba ministrstvo za narodno zdravje čim prej odpraviti, ker od njega nima nihče koristi razun dotične gospode, ki se je v ministrstvo zarila kakor črvi v rano.“ — Nato opisuje tamošnje okrajno glavarstvo: „Treba bo vzeti v roke brezovno metlo (ker taka najbolj praska) in to blato „najuriti“ (= pognati) iz državne službe. Prosim Vas, v pisarni sedi cel bataljon, in sicer bataljon vojakov — borcev in ne uradnikov, samih kmetov iz okolice. Oni sede v pisarni, njihovi konji se pa pasejo po ulicah Bajine Bašte. Vse delo bi pa lahko opravili načelnik in 2 praktikanta. Tako se siplje denar!“ — Tudi s finančno upravo, zlasti s tobačno upravo ni zadovoljen. Čujmo, kaj pravi o tej: „Zetev tobaka bo letos izvrstna. Toda „nadležni“ (predstojniki) v Belgradu bi se morali nekoliko brigati za skladišče. Tu se krade na debelo in sicer kradejo oni, ki vlečejo plačo, da čuvajo tobak. Ves okraj komodno kadži ta tobak in še izven okraja ga prodajajo iz magacina. Oni tobak javno žanjejo in prodajajo. Tako se troši naše bogastvo.“ — Ali ni to pravi „kvaražugon“, ki svojemu okraju niti tobaka ne privoščiti, da bi ljudje kadili zastoj ali vsaj nekoliko bolj poceni?

Naj to zadostuje. Če bo pa še treba, pride še „kvaražugonov“, ki so z današnjim stanjem, z današnjo upravo in z današnjo vlado nezadovoljni, in ki imajo tudi pogum povedati javno, da so in zakaj so nezadovoljni, je v kraljevini SHS toliko, kolikor je ljudi, ki si s poštenim delom služijo svoj kruh.

Za sprejem med „kvaražugone“ je prosil tudi dr. Mehmed Nož. — Odklonjen.

Naša diplomacija.

„Mi imamo najboljšo vojsko in najboljšo diplomacijo“ — tako nam dan za dnem zatrjujejo naši slavni vladinovi, ki komaj čakajo, da se povzdigne ugled države z novimi potoki krvi.

Mi se hočemo vzdržati vsake kritike o naši vojski in o naši diplomaciji. Povedati hočemo le, kako sodi o teh stvarih Srb, ki piše pod podpisom „Nestor Letopisac“ (po starem ruskem kronistu) v „Beogradskem Dnevniku“ od 30. oktobra med drugim sledeče:

„— da bi prišli (nekateri državniki) do moči, so govorili o neki „zavetni misli“ in o potrebi vojske. Agitirali so med ljudstvom za vojsko v časopisu in z živo besedo. Ko je pa ljudstvo korakalo v vojsko, je bilo brez obleke, brez orožja in brez municije. Turki so imeli Martinijeve repetirke in Kruppove baterije in človek se mora čuditi, da so naši goli kmetje boje izdržali...“

Naša diplomacija s svojim „balkanskim Bismarkom“ na čelu bi bila skoraj pripravila vse vojne pridobitve. Rusi so hoteli dati Bolgarom Pirov in Niš, Leskovac in Vranje, Prištino in Prizren. Srbija, so rekli, naj bo srečna, da živi. To se je

zgodilo le zaradi tega, ker naša diplomacija prej ni ničesar pripravila in sama ni vedela, kaj naj zahteva na jugu vzhodu. Šele potem je „kolenopriklono“ prosila, naj ji vržejo nekaj tega, kar je osvojila srbska vojska s svojo krvjo. Namesto Bosne in Hercegovine so vrgli Srbiji štiri okrožja, kakor „cigančetu na bubanj“ (ciganskemu muzikantu na krožnik) in še to po milosti Andrassy-ja!

Tudi aneksija Bosne je zadela srbsko diplomacijo kot strela z jasnega. Ona ni nič pripravila, ... ampak znašla se je brez glave in začela je „koprcati“ kakor muha, kadar pade v siratko...

Tudi dogodki l. 1914. so zatekli našo diplomacijo popolnoma nepripravljeno in prve dni so delali čisto brez glave. In sicer zato, ker takrat v Srbiji o kakšni vnanji politiki ni bilo niti govora, ampak se je vse vrglo na agitacijo in računalo, katera stranka in koliko „kroglic“ bo dobila in koliko denarja bo izmetala kaka strankarska banka za agitacijo.

Ko je izbruhnila vojska in je srbsko orožje zmagovalo, srbska diplomacija ni

znala zmag izkoristiti in s svojimi zavzniki kaj gotovega pismeno skleniti. Pa ne samo to. Neki naši zastopniki v inostranstvu so živeli z vnanjimi ministri tujih držav v tako nesrečnem razmerju, da sploh niso imeli pristopa v ministrske kabinete, ampak so jih sprejemali le nižji uradniki!

L. 1916. je namignil neki Srb našemu predsedniku (Pašiču) ob priliki njegovega obiska v Petrogradu, da se pripravljiva v Rusiji prevrat in da mogoče takrat, ko se bo sklepal mir, v Petrogradu ne bo več ne Sasonova, ne carja Nikolaja II. Tega poročila Pašič ni hotel niti poslušati. Leta 1917. pa je srečal Pašič istega Srba v južni Franciji in mu rekel: „Lej ga! Vse to se godi v Petrogradu, kar ste mi lani povedali! E! Ko bi se tome nadao!“

Tudi glede najnovejših dogodkov v Albaniji naša diplomacija ni nič predvidela, ampak je šele takrat ukrenila neke korake, ko so začeli Albanci na našem ozemlju paliti in ubijati.

Tudi glede avanture Karla Habsburga naša diplomacija ni nič predvi-

dela. Ko je bil dogodek že tu, je začela šele naša diplomacija misliti, kaj naj stori in s kom naj se združi in koga naj vpraša: Veliko ali Malo antanto — „tetku ili tetkičicu“. Ko pa je „došlo do gustoga“, in bi bil moral minister vnanjih zadev poročati v ministrskem svetu, ministra ni bilo tu. On je bil na Francoskem. Tudi ministrovega pomočnika ni tu, on je na dopustu, ali v demisiji ali na begu, „Bog če ga njegov znati, gde je.“ Tu pride zastopnik ministrovega pomočnika na poročanje. Čast in spoštovanje temu zastopniku ministrovega zastopnika, ampak to nam izgleda tako, kakor „čorbine čorbe čorba.“

Ali mora res vsako, tudi najmanjšo zapreko, ki jo morejo rešiti pametni diplomatje z eno peresno potezo, naše vojaštvo plačati s svojo krvjo, ljudska in državna blagajna pa z milijoni? Tudi naša država mora imeti diplomacijo, ki zna vsaj za mesec dni gledati vnapej.“

Ponavljamo: tako piše Srb in sicer v listu, ki je najbolj centralističen in najbolj lujska na vojsko!

Dnevne vesti.

Zadajo številko našega lista smo morali v pondeljek dopoldne še ponatisniti, ker je bilo mnogo povpraševanja po listu. Kljub temu že v prvih popoldanskih urah naša uprava ni razpolagala niti z enim izvodom lista več, tako da so morali nekateri pospraševalci oditi praznih rok. — Opozarjamo na to zlasti one, ki inserirajo po listih. Ni nobene občine v Sloveniji več, kjer bi naš list ne bil zastopan. — Uprava.

Mobilizacija ali orožne vaje? Na orožno vajo so poklicani letniki 1896., 1897., 1898. in 1899. Mlajša letnika sta se imela zgledati pri pristojnem vojaškem poveljstvu včeraj, oba starejša pa jutri. „Vpoklicani“ bodo tudi konji in vozovi. Oprostitev so v uradnem razglasu natančno navedene, zato naj ga vsak dobro prečita, da si prihrani sitnosti in izogne strogim kaznim.

V „šturmbataljone“ nas pošilja „Jutro“ zaradi tega, ker smo „izdali“ veliko tajnost, da bodo šli v prve rove in strelske jarko razni odgovorni in visoki gospodje. Odgovarjamo: Tudi v „šturmbataljonih“ ne pogine vsak, in če bo treba, pojdemo tudi tja. Če nam bodo odpovedale noge, bomo šli pa bolj počasi. Za gotove gospode bomo še vedno prehitro doma.

Primorski Slovenci za avtonomijo. „Edinost“, ki nas je zadnjič enkrat hudo napadla — kakor smo poučeni, se je to zgodilo zahrbtno — je v svoji izdaji od zadnje nedelje (30./10. t.l.) objavila lep uvodnik „Mi in Tirolci“, v katerem se peča s položajem Slovencev in Hrvatov na eni in tirolskih Nemcev na drugi strani. Članek končuje takole: „V glavnem imamo pač oboji (Nemci in Slovani v Italiji) isti cilj, t. j., da izsilimo v okviru države sebi primerno avtonomijo. Čim bi se temu cilju odrekli, bi s tem že zapečatili začetek našega konca. To pa velja glede nas julijskih Jugoslovanov še v mnogo večji meri kot glede tirolskih Nemcev.“ — Se povsem strinjamo. Zgolj

avtonomija onstran in tostran imperijalističnih državnih mej, nas more rešiti.

Popirnat zmaj z več glavami. Centraldemokratsko „Jutro“ izhaja — kakor znano — ob pondeljkih pod drugim imenom. Časiji pa se vrže v frak, si našene novo kapo — „revija“ — in „izlazuje“ pod imenom njiva. Toraj očitna — „falšmeldung“. V zadnji „Njivi“ klobasari znani žurnalistični kolofoktar „o opoziciji“, kjer je zmetal že na treh straneh vse mogoče na en kup, n. pr.: Abditusa, dr. Dermoto, klerikalizem, napredek, socializem, proletarijat, inteligenco, avtonomiste, Žerjava, Stražo, narodne socialiste, učiteljstvo, demagogijo, „Nove Naše Zapiske“, Domoljuba, Bogoljuba, Slovenca, umetnost, kulturo, Protiča, „Slovenski politični blok“, plašče, ideje in organizacije, oportunistem, moralne in fizične smrti itd., itd., itd. — Čestitim bralcem „Njive“ tudi mi ne moremo pomagati. Trije psihiatri v Ljubljani potrebujejo očitno še nekaj kolegov, pa „dobrih“!

Gospodarstvo.

Cena našega denarja silno naglo pada. Ko pišemo te vrstice, velja v Curihu 100 naših kron le še en frank in 60 centimov. Temu primerno je skočila vrednost tujega denarja, tako da plačajo danes za 1 dolar 325 kron (v ponedeljek bo mogoče veljal 1 dolar že 350 kron), za 1 liro pa skoro 14 kron. Kaj pomenijo te številke v praksi? Pred poldrugim letom je veljal 1 dolar 60 kron, lira pa okoli 5 K. Takrat se je dobilo v Trstu par dobrih čevljev za 100 lir ali za naših 500 kron. Danes veljajo v Trstu čevlji iste vrste še vedno 100 lir, mi pa moramo plačati zanje namesto 500 kron, kot pred poldrugim letom celih 1400 kron, torej skoraj trikrat toliko. Pred poldrugim letom so veljali dobri čevlji v Ameriki 5 dolarjev ali naših 300 kron. V Ameriki veljajo

Ta hip je stopil v pisarno sam policijski direktor in vprašal:

„Kdaj pride vlak?“

„Ne vem še nič!“ odvrne načelnik železnice. Vprašal sem telefonično na obmejno postajo, toda tudi tam ne vedo še nič gotovega. Samo ugibajo...“

„To je sitno!“

Strojvodja se je napravil domačega, zazdehal je in sedel na oguljeno zofo.

„Bom pa tu počakal, na gorkem!“ reče bolj sam za sebe. „Kralj pride, dobro!“

„Kaaj?“ vzkipi šef na oni strani. „Ne gobezdajte takih neumnosti. Pride, se mi zdi, zgolj nekakšna „romunska ličnost.“

Policijski direktor, opozorjen na strojvodjo, ga ogleda pblizhe in pravi: „Vi ste pa komunist!“

„Nič več!“ se oglasi odgovor.

„Saj so Vas zadnjič izvolili celo za komunističnega župana tam v predmestju!“

„Res, pa vlada me ni potrdila! Sedaj pa so komunisti v obče prepovedani, toraj sem prepovedan tudi jaz!“

„Kaj pa navadno berete sedaj, ko nimate svojega lista?“ vprašuje radovedni policijski direktor.

„Berem navadno Blasnikovo „Vel'ko Pratk'“ in pa tale list.“

Potegne list iz žepa, ki ga je malo poprej kupil. Na čelu lista je stalo debelo tiskano: „Kralj se vrača. — Danes, dne 31. t. m. se vrača skozi naše mesto v domovino naš kralj. Vlak pride točno ob 6.30 zjutraj in odide zopet po kratkem odmoru...“

Gospod policijski direktor je stal kot kamen kip; po oddihu pa je planil na peron. Tam se je sprehljal gospod guverner v svojem jutranjem hladu... Direktor mu je prečital iz lista „telegram“.

Guverner, namestnik, mandarin itd. je potegnil iz žepa uro.

„Poglejte, gospod direktor, koliko imamo na času?“

„Štiri in petdeset minut točno!“ je odgovoril jecljajoči glas.

„Zakaj niste lista konfiscirali, ko pa laže?“

„Tako... takoj... ukažem...“

„Nič ne boste konfiscirali. Pokličite gospoda postajnega načelnika!“

Ta je prišel, stresal se je od mraza in govoril:

„Signal? — Ni ga, ni ga, v resnici ne vem... pravijo, da stoji vlak še tam doli... v lagunah... moj Bog... v štiri urah ne more priti...“

Tam nekje v ozadju, v senci hrbtov, pa si je brisal zaspane oči strojvodja nesrečni.

„Gospod šef,“ je izpregovoril zdaj guverner, „telefonirajte takoj po prog: Kralj prihaja. Gospodje načelniki postaj naj sami osebno sprejmejo vlak, dostojno in resno... Kdaj pride, gospod direktor vlak? Poglejte, prosim, še enkrat v list!“

„Ob 6.30 stoji tu pisano.“

„Glejte, imamo časa še polnih 40 minut. Hitro!“

To je zgodba — prevedena iz ruščine v l. 1907. Pride pa sedaj moralna pridiga.

Tiste čase je v srbski deželi živel človek, Stojan M. Protič po imenu. Ta človek je bil v svojem življenju že večkrat zaprt; bil pa je tudi že minister in celo ministrski predsednik. Dne 30. oktobra 1921 je ta človek zapisal v svojem dnevnem listu sledeče grešne besede:

„Još je neшто neozbiljnije bilo u nas. Neki listovi naši, čije su veze s vladinim krugovima i ministrima, kao i ministarstvima i spoljnih (zunanjih) i unutarašnjih (notranjih) poslova, koje posljednje ima i naročito (posebno) odeljenje za štampu (časopisje), sa svim po austrijskom obrazcu, redovno saopštavaju (obveščajo) prvi ne samo svršene fakte i postupke, nego i pripremne radnje (dela) vlade, tako da Vam se čini da vlada divani... o najozbiljnijim stvarima — na Terezijama (glavna ulica v Belgradu).“

Bog ne daj, da bi kdo sedaj mislil, da smo vsled tega citata hoteli kakorkoli in kadarkoli misliti na prilike — v Jugoslaviji!

isti čevlji še vedno 5 dolarjev (mogoče že nekoliko manj), mi pa moramo danes plačati zanje nad 1600 kron. Kolikor bolj pada vrednost našega denarja, toliko dražji postajajo torej vsi predmeti, katere moramo uvažati od zunaj. Blago za obleke uvažamo večinoma iz Češke in iz Italije. Trgovci, ki so kupili pred polleta 1 meter blaga za čeških 200 kron, so plačali za blago v našem denarju okrog 350 kron za 1 meter, ker je bila češka krona še po ceni. Danes velja 1 češka krona skoro 4 naše krome in trgovec, ki je Čehu ostal za 1 meter blaga do danes dolžan 200 čeških kron, ne more več poravnati svojega dolga s 350 kronami, ampak mora plačati v banki skoro 800 naših kron, da dobi 200 čeških kron za poravnavo svojega dolga. A tudi tisti trgovci, ki so svoje blago plačali takoj, torej še po starih cenah, ne morejo več prodajati po starih cenah, ako hočejo svoje zaloge obnoviti, ker morajo plačati novo blago po novih cenah. Padajoča vrednost denarja ima torej za posledico silno druginjo, ki se prenese na vse predmete. Če mora kmet drago plačati obleko, mora drago prodajati svoje pridelke, živino in

žito. Kolikor dražja pa so živila in obleka, toliko višjo plačo morajo dobiti uradniki in toliko višji mora biti seveda davek. Vse te gospodarske nezgode pa imajo svoj vir v nerednem finančnem gospodarstvu v državi.

Lep red. Kakšen red vlada v našem državnem gospodarstvu, smo že večkrat povedali. V eni zadnjih števil „Radikal“-a pa stoji izvleček iz finančnega pregleda sedanjega finančnega ministra dr. Kumanudija o gospodarstvu njegovih prednikov, kjer beremo, kaj se je vse godilo ob priliki markiranja kron. Tam pravi g. dr. Kumanudi, da je vse posle glede markiranja kron vodila posebna komisija, ki ni dala nobenega poročila od sebe, tako da še danes nihče ne ve, koliko je bilo kron markiranih, koliko je bilo ponarejenih kron in ponarejenih mark, koliko je mark ostalo in kaj se je s preostalimi zgodilo!!! Ne imenujejo Srbi zastoj naše države „vesela jugovina.“

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Registraturne omare

iz hrastovega lesa, svetle ali temne, eno ali dvodelne z žaluzijami, prvovrstno delo, dobavi po brezkonkurenčnih cenah

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Opalograph

razmnožuje strojno in ročno pisavo (risbe, note i.t.d.) potom neizrabljive, toraj nikdar nadomestila potrebne steklene plošče.

Zahtevajte ponudbe in vzorce tiska!

Razkazovanje brezplačno in brezobvezno.

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Doljni Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128,000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Vplačana deln. glavnica
K 30,000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

GOSPODARSKA ZVEZA

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29

Oglejte si razstavo najnovejših poljedelskih strojev vseh vrst.

Kapital: K 20,000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve okrog K 6,000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur. Akreditivi — Borza.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/l.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem račnu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.